

SANTIAGO

Ra søcuq bi 'yo't'a ra Jacobo Santiago

Ran zengua

¹ Nugä drá Jacobogä, rá 'yεhεgä Ojä nε ma Hmuhbä ra Jesucristo. Nε hønbä go hapä gá mbähä n'da ngu n'da ahä, dí zengua ahä ma məni ahä, ngue n'dat'ä mam bombøtahä u 'de'mayoho yä ts'unt'ä ra Israel.

Di 'dajä ran 'yomfëni Oja

² Ma zi cu ahä, nde'bä dan johyahä 'bä dí sähä yän unbi, hønt'a go man unbi dín nuhä. ³ Nguetho dí pähmbä nu'bä da ts'äc ma t'εc'yεihä, gue'a ní jajä ga häthä xän ho a. ⁴ Pe i jatho ga häthä xän ho nε hin gan suhä, nε gue'a dín te ma mbæihä a, nε di hajä xän ho ra ts'edi, nε nte ga 'behmbä bħya. ⁵ Pe nu'bä hin dí pähmbä nda'a xän ho ga øthä, ga äfä Oja ran 'yomfëni nε di 'dajä a. Nguetho di unni xän ho to'o da 'yäpi, nε hin di japi da mbε'ts' rá sä n'da. ⁶ Pe jatho n'dat'a gam bεmhba 'bä ja 'be'a dí äfä, nε hinga 'dahma'dan'yo gam bεmhba. Hin ga øthä tengu ra t'øthe bä ja ra dädadehe, hønbä go hapä ní 'yen ran dähi. ⁷ Nu ra ja'i i øt'e tengu a, sä im bεni di un'na i äp a Oja, pe nte di unni. ⁸ Nguetho 'dahma'dan'yo im bεnse, nε hingui sä n'dat'a da 'yøt'e. ⁹ Pe εmme di johya n'da zi hyoya 'yεc'yεi, nguetho i pādi εmme xän ngu di muui bä nan nu Oja. ¹⁰ Nε'a ra membëti 'yεc'yεi, εmme di johya 'bä mi bädi hinga gue'a rá mbëti ní numanho Oja a,

ngue nu rá mbeti tengu yá døni a yá paxi i høe.
11 Ngue nu'bá xpám bøx ra hyadi ɛmme xám pa, di
 hmang yá paxi ne i høh yá døni bøya, ne him man
 di nœcmanho. Din jabá n'da ra mœmbeti 'bá hønt'a
 ra mbeti in numanho, madague'bá di thoqui dim
 pœfi, pe di 'bedi 'be'a gätho i pœ'ts'i.

Ga häthá 'bá bi ts'äjá

12 Nu'bá ga häthá yán unbi, dan johyahá bøya.
 Nguetho nu'bá mi ts'äjá ne dá häthá, ya din 'dajá ra
 temazai, tengu bi man Ojá di 'dajá 'bá hønt'a gam
 bœmhba a.

Dím bœnséhá yá ts'oqui

13 Nu'bá 'bá a n'da da bœni da 'yøt'a n'da ra
 ts'oqui, pe hin da 'yëna Ojá bi bœnbi. Nguetho xán
 ho Ojá ne hingui xifi da 'yøt' ra ts'oqui n'da ra ja'i,
 ne xín da zä da si Ojá da 'yøt' ra ts'oqui. **14** Pe n'da
 ngu n'da yá ja'i 'bá im bœni da 'yøt' yá ts'oqui, pe
 bin 'yørpazehé nangue rán 'yomfëni se. **15** Ne nu'a
 'be'a bi numanho se, ne nu'bá mi bœni da 'yøt'e, ne
 gue'a dí mbœxca yá ts'oqui rá mbui a. Ne nu'bá mi
 'yøt' a yá ts'oqui mi bœni, ne man'da bi thoqui bi 'yør
 bøya, ne gue'a dí nu ran unbi mazai a bøya. **16** Ma
 zi cu ahá, hin dan hyäzehéhá 'bá dí øthá yá ts'oqui,
 gue'a hin gam bœmhba Ojá di 'bœcpahá. **17** Nguetho
 xán hotho 'be'a gätho di 'dajá Ojá, ne hønt' a gätho
 xán ho bí nœxpá bí 'bá Ojá, ngue bi zän yá nyot'i ua
 ja ra häi. Nu' a ja'bá di 'beh yán nœqui 'bá xá 'bät' a,
 pe nu Ojá njäm'bá di 'beh ran ho. **18** Rá pähä zehé
 Ojá bi xändgahá 'bá má hæmhba rám hma majuani,
 ne yá t'uhni gahá a bøya. Janangue'a man'da xán
 hojá xinda gue' a mi'da gätho bi 'yøt'e.

Dan xähmbu ram hma ne ga øthu yán thehu

¹⁹ Gue'a dí pähmbu a, ma zi cu ahu. Janangue'a dan əhya dan xähmbu a rám hma, xinda gue'buh go dan yaṣehu, ogue ga əmhbuh go dí pəsehuh ngue dan junthu. ²⁰ Nguetho nu'buh dadín junthu, hingui sä ga øthu 'be'a nde Oja. ²¹ Pe ga eshu a ná øthu yuh ts'oqui, ne ran ts'o zai dá bəmhbu. Ne hin dan 'yəzəhəhuh. Janangue'a da zä ga cə't' ma mbəihuh a ram hma, tengu'buh n'da ra hmudä da thupuh, ne din te bu. Ne gue'a dí pəcpa ma mbəihuh a buya. ²² Pe hinga həntho dan xäthohu ram hma. Nguetho dán hyäzəhəhuh 'bu dím bəmhbu hin'yuh man'da ga øthu. Pe i jatho thocpa thoho ga øthu yán thehu a ram hma dadín xähmbu. ²³ Nguetho nu'buh dí əmhbuh dadín xähmbu ram hma, ne hin dí øthuh yán thehu, dadí pumbəni thohuh a dán xähmbuh 'bu. Tengu'buh dí həthuh ran hyədä ma hmihuh, ne hin dí zəmhbu bu. ²⁴ Dá nuhma a ma hmihuh, pe 'bex dá pumbənihuh 'bu má 'uehmbuh. ²⁵ Pe nu'buh dan zəmhbu a ra 'da'yomhma, gue'a di zəjuh ga øthuh yán thehu a. Ne nu'buh zai dí øthuh a, ne hin dí pumbənihuh a, di jəcpahuh Oja buya nangue 'be'a gätho dí øthuh. ²⁶ Nu'buh sä əna ərpa rá 'befi Oja n'da, ne hin di jamansu 'be'a ma, din hyäzəhuh 'bu, ne nte ní mbat'a ní 'yərpa rá 'befi Oja 'bu. ²⁷ Pe nuna majuəni rá 'befi Oja ma Tahuh da numanhohu 'bu ga fäxhu yuh hyoya t'uhni, ne yuh xisu xən du yuh ndø, ngue in nu ran ənbi. Ne nde'buh dam fäsehuh hin di ts'onga man 'yomfənihuh rán t'ot'e ra ximhäi.

2

Hin ga huandahuh to'o gan numanhohuh

¹ Ma zi cu ahh, nu'bu dí ɛc'yeihh ma Hmuh ra Jesucristo ngue mixte xan ho a, nde'bu ga Øthu tengu i øt'a, ngue hin ga huandahu to'o dín numansuhu.
² Xi'bu da zmbu ja mam petihu n'da ran 'yohu i fo rá 'ye ram fo'ye emme xmm hmadi, ne mahotho rá he. Ne da zmbu n'da zi hyoya hingui ho rá he. ³ Ne man'da gan numanhohu a mahotho rá he, xinda gue'a n'da zi hyoya. Ne ga ɛmfu a mahotho rá he: "Nu'i n'yø, damin säya ts'u ua ja ran thuts'i," ga ɛmfu. Ne nu'a zi hyoya buya: "Nu'e, damím 'bäh nu ogue damí hyuh nu häi ja rá hyo ran thuts'i," ga ɛmfu a buya. ⁴ Ha hin dím bɛmhbu ngue yoho man t'ø't'ehu 'bu dí samhbu a nan hyoya u'da, ne nu'a na membeti u'da, gue'a na ɛspahu u. Ne guexta'a ra ts'oqui dí Øthu 'bu dí huandahu a dín numanhohu.
⁵ Ma zi cu ahh, damí 'yøhmbu na ga xi ahh. Ha him bi huan Ojaq u xan ngu i hyoya bu na nu ra ximhäi, ngue da djn a man'da di muui, ngue da gomhbu yan japi u di un yá t'uhni Ojaq. Ne gue'a bi ma majuqni di un'ndu to'o gätho da ben a. ⁶ Pe nuya gá 'yasäbahu yu hyoya. Ha hin dí pahmbu ngue gue'u yu membeti di ungahu, ne i sixcah u bu ja yu ngunts'ut'abi. ⁷ Ha hinga gue'u yu membeti dí Øhmbu im man ra ts'ore nangue rá hoga thuhu ma Hmuh ra Cristo. ⁸ Pe: "Ga huɛc ma mija'ihh tengutho bu na huɛczehh ma ja ja'ihh." Guehna xan ho ga Øthu na, nguetho rán t'ëdi ra Cristo mixte thoho a, tengu man t'o't'i bu rám hman Ojaq. ⁹ Pe nu'bu hinga gätho yu ja ja'ihh dadí huɛju, ra ts'oqui a dí Øthu 'bu, ne dín dupatehu a ran t'ëdi ngue im ma gätho 'da i gu bu dán huɛju. ¹⁰ Pe dín ndehu made tho ga Øthu gätho rán t'ëdi Ojaq. Pe madahønt'a

n'datho rán t'ëdi Ojä hin dá øthü, ya dín dupatethü gätho rán t'ëdi Ojä 'bü. ¹¹ Ngubü dí ørpahü yän t'ëdi Ojä ngue bi 'yëna: "O guí øthü ran 'yomt'ëni," ne: "O guí häcpahü rá te ni mijä'ihü," bi 'yëna. Madague'bü hin dí øthü ran 'yomt'ëni, pe dí häcpahü rá te ma mijä'ihü, guemhma dín dupatethü gätho rán t'ëdi Ojä 'bü. Nguetho n'dat'a Ojä bi ma gätho yän t'ëdi. ¹² Pe nu'a rán t'ëdi ra Cristo, gue'a di zejhü ga øthü yän thehü. Ne gue'a rán t'ëdi dí 'yängahü Ojä a 'bü dá øthü o hin'na. Janangue'a ga jamansuhü a dím mamhbü ne'a dí øthü. ¹³ Ne nu'bü him bi 'yøt' ran huëcate n'da, ne hingui ngu 'bë'a dí huëc Ojä a 'bü bi juanbi. Pe nu'bü bi 'yøt' ran huëcate n'da, da bömanho 'bü bi juanba Ojä a.

Hingui ho 'bü nte n'youi yän t'øt'e rá t'ëc'yëi n'da

¹⁴ Ma zi cu ahü, 'bë'a gue ní mba a i øt' i 'da sä ëna ja yá t'ëc'yëi, pe hingui øt'ü yän thehü. Hin da yän Ojä n'da 'bü sä ëna ja rá t'ëc'yëi. ¹⁵⁻¹⁶ Xi'bü 'bü a n'da ma cuhü ra 'yähe ne sä ra thuhu. Ne ga ñmfü: "Ní mba, bá he ni he, ne bán sihme, da hyu ni mbüi," ga ñmfü. Pe nte dá unhdü 'bë'a honi. 'Bë'a gue ní mba a dá ørpahü 'bü. ¹⁷ In jabü n'da 'bü hingui øt' yän t'øt'e rán säui rá t'ëc'yëi, nu rá t'ëc'yëi nte di muui, tengu'bü n'da ra du ngue hingui di 'yäni. ¹⁸ Pe nu'bü gui 'yënjü: "Nu'i ja ni hogant'øt'e, pe nugähe dí ëc'yëi mbo ma mbüihe." Ne ga xi'ahü buya, damí 'yurca ni t'ëc'yëi ngue nte n'youi nin t'øt'ehü, gan nugä. Nugä da zä ga ut ahü yän t'øt'e dí øt'ä, janangue'a di nequi ma t'ëc'yëigä ngue majuäni a. ¹⁹ Guí pähmbü i 'bü Ojä, pe hin dí gua a zi ts'ü. Nguetho ne'ü yü zjthu i padi i 'bü Ojä, pe ñmme di fet'i, nguetho yän sähü Ojä ü. ²⁰ Gyá 'yämbüihü,

ha hin guí pāhmbu ngue xingui ts' u nte di muui ni t'ęc'yęlh u 'b u hin te guí øth u. ²¹ Nde'b u gam bęmhbu ts' u nangue mam bombøtah u ra Abraham. Ja bi nequi a xmí pą Ojä x u ho 'b u mi 'yøt'a bi xifi, ngue bi gäxp u ja ra do a Isaac rá ts'unt' u, ngue ęna xtá hyo xtí un'na Ojä. ²² Nangue bi 'yęc'yęi mbo rá mb u i, bin ja ra ts'edi b u ya ngue da 'yøt' u y u n theh u. Janangue'a rám pe ra t'ęc'yęi u y u n t'øt'e. ²³ Ne gue'a mi mam b u ja rám hman Ojä, bi 'yęna: "Nu ra Abraham bi 'yęc'yęi a bi man Ojä, janangue'a bi 'yęmp Ojä x u ho," ne bi 'yęmbi rá amigo x u ho Ojä b u ya. ²⁴ Dí pāhmbu ya, i ęmp Ojä x u ho n'da ra ja'i 'b u øt' rán säui rá t'ęc'yęi, ne hinga sä da 'yęna ęc'yęi Ojä. ²⁵ Ximangutho a Rahab, ngue ra xisu zai min 'yomt'ęni mam 'bet'o. Pe bi 'yęmp Ojä x u ho 'b u midí nequi rá t'ęc'yęi, 'b u mi 'yøt'a ran ho bi 'yøt'e, ngue bi jamansu u y u 'yęc'yęi 'b u mi mba bá ąspa rá hnini. Ne bá uti n'dan'yo ra 'yu bá hax 'b u mam bá pengui, janangue'a him bi mba mfent'i u. ²⁶ Ja ga pāhmbu b u ya ngue hingui ho rá t'ęc'yęi n'da 'b u hingui øt' u y u n theh u, tengu n'da ra ja'i x u du ngue hin'y u b u rá mb u i.

3

Ga sqmzeh ma jqnih u

¹ Ma zi cu ah u, nde'b u hinga gätho dan xänbateh u b u ja ram peti. Nguetho dí pāhmbu Ojä da nu 'b e'a dí øth u, ne nuje, man'da da 'yängahe Ojä, xinda gue'b u hin xcán xänbatehe. ² Ne gätho gah u x u ngu y u nidi ja'b u dí øth u y u ts'oqui. Pe nu'b u 'b e'a n'da xinga n'da ra ts'oqui im ma, ya x u te x u ho rá mb u i a, ne i pādi di jamansu x u ho gätho i øt'a 'b u.

³ Tengu'bu dí cärbahu yán ts'are yáf fani, da 'yøt'a dí xihibu buya, ne hinga hønt'a rá nde di 'bä't'i, pe 'da dí 'bäthoho. Ngutho 'bu i sámzehu rá jáni n'da, ne hinga hønt'a rám hma da budi da zámmi, pe da da budi di jamansu xán ho gätho i øt'e. ⁴ Ne tengu ra däbarco, madague'a xán ndoho, ne ts'edi ran dáhi i joni, pe  mm  zicue a ní mba ma 'yon, pe hønbu go da ndepe dí mba a di 'yon. ⁵ Ngutho ma jánihu, zicue, pe  mm  xán ngu da boni nangue 'b 'a da ma. O tengu'bu n'da ra d sp  zicue, pe  mm  xán ngu 'b 'a da 'yudi, ne da z   da 'yu a n'da ra x  nth  xán ndoho. ⁶ Nguetho ma jánihu tengu'bu n'da ra sibi. Ne man'da xán ts'o øt' ma jánihu xinda gue'a ma 'y  hu ogue ma guahu. Ne gue'a ní ts'oni g  tho d  th  a, ne di x  nd ran ts'o g  tho ra ximh i, ngue di b  nba a ra z  thu. ⁷ Pe nu yáf j  'i man'da da z   di maxubi hønt'a go m   zate ne yáf doja ne yáf pozu ne yáf hu . ⁸ Pe nu r   jáni n'da, njo'o to da z   di h  t ra 'yu. Ne i hote, tengu n'da ra pozu,  mm  in cu , ran d  te a r   nde. ⁹ Nangue ma jánihu s   d    mh bu d    spahu Oj   ma Tahu, pe ne d    f   ra 'y  nth  ma mij  'ihu. Pe nu 'u, bi z  n'na Oj   'u, bi ndepe dim 'b  i tengu tho Oj   'u. ¹⁰ N'dat'a ma ndehu n   y  hu 'bu d    spahu Oj   n  'bu d    f   ra 'y  nth  ma mij  'ihu. Pe ma zi cu ahu, hingui s   ga øth  tengu a. ¹¹ Ha i s   'darbu da b  hmi ra dehe xán ho a ra dehe xán x  . ¹² O 'b 'a di ja yáf za'ixi, ma zi cu ahu, ha n  'u yáf peni i z  pu . O xi n'da ra zabet'i, ha z  pu  yáf ixu. X  ngui s   'darbu da b  hmi ra dehe xán ho a hingui ho.

B   n  xp   b   'bu Oj   ran 'yomf  ni x  n ho

¹³ Nu'bu d   p  hmbu ran 'yomf  ni, pe ga uhmbu 'bu, nangue ran hocj  'i ga øth , ne hin dan

'yεzehεh₄, guep₄ da f₄di maju₄ni i ja man 'yomf₄nih₄. ¹⁴ Pe nu'b₄ x₄n ju dím b₄nba ma mij₄'i₄ nangue ran ts'εya, ne dadí mispah₄, ne s₄ dí εmh₄ ja man 'yomf₄nih₄, pe ra fehni a dím mamhb₄ 'b₄. ¹⁵ Pe nuna ra ts'on'yomf₄ni na him bí nexp₄ bí 'b₄ Oj₄, pe bi nequida ua ja ra ximhäi, ne dá b₄ns₄ ma mb₄ih₄, ne ra zj₄thu bi b₄ngah₄ tengu na. ¹⁶ Nguetho nu'b₄ dí øth₄ ran ts'εya, ne dín nde dam mixteh₄, nu'b₄, dí øth₄ gätho y₄ ts'oqui 'b₄, ne y₄ s₄i. ¹⁷ Pe nu ran 'yomf₄ni di 'daj₄ Oj₄, n'dat'a gam b₄mh₄, ne ga hocpah₄ rá mb₄i ma mij₄'i₄, ne gan numanhoh₄, ne din ja man huεcateh₄, ne ga fäxh₄, ne hin da goh ma mb₄ih₄ 'b₄ ja a dí xihmb₄, ne hin ga häth₄. ¹⁸ Pe nu'b₄ jante thoho ga hocpah₄ rá mb₄i ma mij₄'i₄, dí øth₄ tengu'b₄ dí pomhb₄ ra hmudä dí bøx ran ho 'b₄.

4

Hin ga øth₄ rá pähä ra ximhäi

¹ Ha hin guí pähmb₄ hap₄ di nequi u y₄n s₄i guí øth₄, ne y₄n heque. Ha hinga gue'u di ho ni mb₄i zεhεh₄ a gníñ s₄hmb₄. ² Nu'a hin ní zä gui tjmh₄ a guín ndeh₄, gue'a gníñ hote thohoh₄ a. Ne gue'a ran ts'εya a gníñ s₄hmb₄ 'ne gníñ tunhd₄, nguetho hingui s₄a gui tähmb₄ a guín ndeh₄ nangue ni pähä zεhεh₄. Pe hin guí tjmh₄ ngue hin guí äfu Oj₄. ³ Pe madague'b₄ guí äfu Oj₄ a guín ndeseh₄, pe hin di 'da'ah₄, nguetho hingui ho guím b₄mh₄, guín nde gui x₄nd ni pähä zεhεh₄. ⁴ Sä guí εmh₄ hønt'a Oj₄ guím b₄mh₄, ne ya guí tøn thohoh₄ ra ximhäi. Ha hin guí pähmb₄ gadín s₄hmb₄ Oj₄ 'b₄ guín numanhoth₄ ra ximhäi. ⁵ Uague guí εmh₄

säti thoho bi man rá t'ohni Ojä ngue bi 'yεna: "Pε ḡmmε dín ndepe da bεngui, janangue'a dá un ma Hogandähi di huεc'✉, nε di jamansup yá mbui," bi 'yεn Ojä. ⁶ Pε di zet'a ni mbuih✉ Ojä, n'damhma da zä hønt'a guim bεmhba a. Janangue'a εn Ojä, di un rá mate n'da 'b✉ hin din 'yεzεhε, pε da za a n'da 'b✉ din 'yεzεhε, i εn rá t'ohni Ojä. ⁷ Damin unseh✉ ya ngue di manda ah✉ Ojä, nε dami sāhmba ra zithu, da 'dagui nangue'ah✉. ⁸ Zai damim bεmhba ngue 'darb✉ guí 'b✉hmb✉ Ojä, nε zai da hyut'a ni mbuih✉ baya. Dami 'yεsh✉ y✉ ts'oqui guí øth✉, nε hingui yoho da bεn ni mbuih✉. ⁹ Pε i jatho da du ma mbuih✉ nguetho dy✉ ts'om'bäi h✉. Ne dan zomhb✉, hingui sā dan thethoh✉. Nu ma thedeh✉ dim pommi ra ts'oni, nε nu man johyah✉ dim pommi ra dumbui. ¹⁰ Ne ga øth✉ ngue hin'y✉ ma ts'edi zεhεh✉ b✉ ja rá hmi Ojä. Ga äf✉ ra punbi, janangue'a di pungah✉ nε di jaj✉ dan johyah✉ baya.

Hin dan c'qman'✉h✉

¹¹ Ma zi cu ah✉, o gadín c'qman'✉h✉, nguetho nu'b✉ gadín c'qman'✉h✉, masque guím bεmhba hingui ho rán t'εdi Ojä i εna dan huεj✉. Ne nu'b✉ hin dí øth✉ rán t'εdi Ojä, εna gue'b✉ jase man t'εdih✉ 'b✉. ¹² Pε hønt'a n'da sā di 'daj✉ y✉n t'εdi, nguetho Ojä a, nε hønt'a sā da yan'a n'da nε i sā di jua'a n'da. Pε ha dím bεmhba dy✉ ojah✉ ngue sā ga εmhb✉ ja y✉ ts'oqui ✉ 'da.

Hin dí hand b✉ ní 'yεh man zaquih✉

¹³ Mbähä dan 'yomfεnih✉ ts'✉ ya, nguetho dí εnthoh✉: "Nuya ogue nixudi ga mbähä n'danni, dam 'b✉hmb✉ n'da jεya b✉, nε dam pεhmb✉, ga

tahmbu,” dadín 'yεmfu. ¹⁴ Pe hingui sä gam mamhbu tengu a, nguetho ya hin dí pahmbu 'bε'a ga øthu, ne hin dí hand bu ní 'yεh man zaquihu. Tengu tho n'da ra güi, guín nu, jabu, ne xø gán nu, hin'yu bu. Njarbu n'da ra ja'i. ¹⁵ Pe nde'bū ga εmhba: “Nu'bū da nde Oja, dam 'buhmbu ts'u, ne din ja 'bε'a da zä ga øthu buya.” Guehna gam mamhbu na ya. ¹⁶ Pe dán 'yεzεhεhū 'bū hin dá äfū Oja 'bε'a da zä ga øthu. Pe ra ts'oqui a. ¹⁷ Nu'bū dí pahmbu a ran ho, ne hin dí øthu a, ra ts'oqui a 'bū.

5

N'da ran zofo i sihyu membeti

¹ Damin 'yomfεñihū ts'u gyu membetihi, gan zomhbū ne ga mbahmbu nguetho nts'utho ra 'yanthi guin nuhu. ² Nu'a 'bε'a gä guí peshu tengu'bū xu 'ya bu nam bεn Oja, ne ni hehu tengu'bū xən za yu zu'uε. ³ Nu ni mbetihi xən ts'om bu na nu Oja a, nguetho nin ts'iyatehū a gní tñmhbu u, ne hin gá pahmbu nda'a xən ho xquí jafu. Ne gue'a dí jua ahu a tengu'bū ra sibi. Ne tengu'bū guidí munshu a ran uñbi guin nuhu 'bū ran zεgui. ⁴ Gá hyät ni mbefihu hin gá juarpahu yán zäbi 'bū min xopu ni huqihu. Ne nu'a ran zäbi gá cənba ni mbefihu, ne gue'a dí yap ahu a. Ne nu'a rá ts'oni ni mbefihu bi 'yø Oja tate thoho rá ts'edi, ne da hya ra güenda nangue'u. ⁵ Nu'ahu gám 'buhmbu nangue nin johya zεhεhū nguecua ja ra ximhäi gyu ziyatehū. Ne bi zac ni mbuihu tengu n'da ra ts'udi. Pe gue'a dín ja'ahu tengu'bū ran thots'udi 'bū rán zεgui ra pa. ⁶ Ne nu'ahu guí cothu fädi u nte in dupate, ne xø guí hohu buya, ne hin di mu.

Ga häthʉ 'bε'a i t'ørcahʉ

⁷ Janangue'a ma zi cu'ahʉ, nu'bʉ i t'ørcahʉ a, pε hin dan xømbuihʉ, nε ga tømhbu gue'bʉ go bá εh ma Hmu hʉ ra Cristo. Tengu'bʉ dí tuhmbʉ yʉ hmudä ua ja ra häi, dí tømhbu hønt'bʉ go njäm'bʉ ba εh ra 'yε, di hoqui 'bε'a gä xtá tuhmbʉ bʉya. Nε din ja a mi numanhohʉ din ja bʉya. ⁸ Janangue'a ga sεthʉ hin dan xømbuihʉ, nguetho ya him maya'a ba εh ra Hmu. ⁹ Ma zi cu'ahʉ, hin ga εmhbʉ rá ts'oqui na n'da ma cuhʉ 'bʉ dín nuhʉ yʉn unbi, nε xømhma di unghahʉ Ojɑ. Pe guim bεmhbu mi ts'utho da zø'a ra ze'mi ya. ¹⁰ Ma zi cu'ahʉ, gam bεmhbu gue bi hyät yʉn unbi u yʉ pøngahyq Ojɑ, nε ngutho ga häthʉ u. ¹¹ Nguetho dí pøhmbʉ majapi u i hät yʉn unbi. Xtá øhmbʉ ngue bi hyät yʉn unbi a ra Job, nε xʉn ngu ran ho bi t'ørpa m'bεjua. Nguetho nu'a Ojɑ xʉn ngu rán huçcate nε xʉn ngu rá mate. ¹² Hnεhi thoho hin ga uøspahʉ rá thuhu Ojɑ a mam hmansεhʉ, xín ga ndønbahʉ rá thuhu 'bε'a man'da jaua ja ra häi ngue ga εmhbʉ di zerca mam hmansεhʉ. "Ha guí εc'yεi a dí xi'i uague hin'na," ga εmthohohʉ. Janangue'a hin di unghahʉ Ojɑ.

Dan yqhʉ Ojɑ

¹³ Nu'bʉ dín nuhʉ ran unbi, dan yqhʉ Ojɑ 'bʉ. O nu'bʉ dadín johyahʉ, dan tuhmbʉ n'da ra thuhu ngue dí εspahʉ Ojɑ. ¹⁴ Nu'bʉ xʉn ujʉ, ga xihmbʉ yʉ ngurbi bʉ ja ram peti ba εhε da 'yäp rá mfäts'i ra Hmu, nε da jajʉ ra aceite nangue rá thuhu ra Hmu. ¹⁵ Nε Ojɑ di 'uec'a ran u dí hεmfʉ, nguetho dá εc'yεihʉ ngue majuqni da yanju 'bʉ má äfʉ a. Nε nu'bʉ ma ts'oquihʉ a dán hyεnhdu, pε di punghahʉ. ¹⁶ Nε dan xih ma ts'oquihʉ n'da ngu n'dajʉ,

janangue'a da zä dan 'yäfh rá mate Ojä n'da ngu n'dajh, ne nu'bh xan u n'da da yäm buya. Nguetho xan ngu rá ts'edi da 'yøt' Ojä 'bh da 'yäp a majuqni n'dat'a Ojä im benni, ne gue'bh di benba Ojä a i ädi. ¹⁷ Tengu a ra Elías, nu'a n'da ra jä'i thoho tengu gahh, ne bi hyqh rá mbui bi 'yäp Ojä ngue hin din 'ye. Ne him bin 'ye ua ja ra ximhäi gätho nhyunjeya ne n'dato zäna. ¹⁸ Ne xø bin yäui Ojä mahøn'a ngue bi 'yäp ra 'ye. Ne bá penh'na Ojä ra 'ye, ne bi bøx yh hmudä ua ja ra häi buya. ¹⁹⁻²⁰ Ma zi cu'ahh, nu'bh n'da ra 'yçc'yçi da 'ueph ja ra 'yu xan juqni, ne nu'bh da zä ba sihh mahøn'a, ga paqhmbh ngue dá yanbahh rá te a xí 'uegue. Ne madague'bh xan ngu yá ts'oqui, pε bi mba ma punbi.

**Ra 'da'yonhogui nangue ma Hmuh⁺ ra
Jesucristo
New Testament in Otomi, Eastern Highland
(MX:otm:Otomí, Eastern Highland)**

copyright © 1974 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Otomi, Eastern Highland

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Otomí, Sierra [otm], Mexico

Copyright Information

© 1974, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Otomi, Eastern Highland

© 1974, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 29 Jan 2022

eed5311a-6154-516f-aead-3829b2989366